

48732: Børns kommunikation og sprog 2

Udviklet af:
Marianne Svanholt
Københavns Professionshøjskole UCC
2018

1. Uddannelsens sammenhæng til jobområde (FKB)

Moder-FKB:

2629 Pædagogisk arbejde med børn og unge

Arbejdsfunktioner

AMU-uddannelsen omfatter arbejdet med børn 0-5 år og henvender sig primært til pædagogmedhjælpere, pædagogiske assistenter og dagplejere, der arbejder indenfor dagtilbudsområdet. Uddannelsen sikrer en grundlæggende viden om arbejdet med stimulering af børns alderssvarende sprogudvikling og kommunikation.

Indholdet er dog også relevant for faggrupper, der ikke arbejder med pædagogiske læreplaner, men som har brug for viden om børns sprogudvikling og sprogstimulering, f.eks. plejefamilier og andet pædagogisk personale der arbejder med tilbud til børn.

Deltagerforudsætninger

AMU-uddannelsen er udviklet som et tilbud til en faglig fordybelse i forhold til læreplanstemaet: *Kommunikation og sprog* på dagtilbudsområdet.

Uddannelsen anbefales til medarbejdergrupper, der har en grundlæggende viden om børns sprogudvikling, svarende til Børns sprogudvikling 1, og har behov viden om og inspiration til, hvordan børns sprog og kommunikationsevne kan stimuleres og styrkes. Det er derfor en væsentlig fordel at have arbejds erfaring med børn og have kvalifikationer, der svarer til nævnte uddannelse eller tilsvarende kvalifikationer.

Relevante uddannelser at kombinere med

"Børns kommunikation og sprog 2" giver forudsætninger for at arbejde målrettet, selvstændigt og kreativt med børns sprogudvikling og kommunikation. Deltageren bør have forudsætninger svarende til uddannelsen "Børns sproglige udvikling 1" før uddannelsens start. Den anses som et nødvendigt fundament og fagligt grundlag, for at medarbejderen efterfølgende kan reflektere, handle og perspektivere i relation til øvrige læreplanstemaer og det pædagogiske læringsmiljø.

Uddannelsen kan herefter følges op med "Børn med sproglige udfordringer 3". Se <http://www.epos-amu.dk/Uddannelser/Dagtilbud/AMU-uddannelser-paa-dagtilbudsomraadet/Boerns-sproglige-udvikling>

Uddannelsen kan også med fordel kombineres med arbejdsmarkedsuddannelserne *Pædagogmedhjælpere i daginstitutioner, Arbejdet som dagplejer* samt alle uddannelser i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan.

Se uddannelsens sammenhæng til øvrige AMU-uddannelser på dagtilbudsområdet på <http://www.epos-amu.dk/Uddannelser/Dagtilbud>

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen har en varighed på 3 dage (22,2 timer) og forudsætter, at deltagerne har en basal viden om børns sprogudvikling og kommunikation.

Forløbet kan både afvikles som tre fortløbende dage eller et splitforløb, hvor der mellem undervisningsdage arbejdes med f.eks. iagttagelse af børn og voksnes sprog og kommunikation eller afprøvning af sproglege og kommunikative aktiviteter i praksis.

Uanset afholdelsesform er det vigtigt, at den opnåede indsigt i børns sprog og kommunikation både forbindes til det konkrete pædagogiske arbejde med børns sprog og med målene for børnenes sprogudvikling.

3. Temaer

Uddannelsens mål er:

- Deltageren kan, ud fra indsigt i barnets verbale og nonverbale sprogudvikling gennem den daglige kommunikation og tilrettelagte aktiviteter, styrke børns evne til at udtrykke sig nuanceret om tanker, oplevelser, følelser, behov og viden om verden.
- Deltageren er bevidst om egen funktion som sproglig rollemodel og kan indgå i en dialog med børnene, hvor de får erfaringer med at aflæse, skabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber.
- Deltageren kan med udgangspunkt i børnenes interesser og nysgerrighed understøtte, at de udvikler deres evne til refleksion og til at udtrykke sig kreativt og selvstændigt gennem sproget.
- Deltageren har viden om nærhed, konkrete erfaringer og fællesskabets betydning for sprogudviklingen og kan på denne baggrund skabe et sprogstimulerende læringsmiljø omkring børnene.

Som udgangspunkt arbejdes der med en bred sprogforståelse, som både rummer den verbale og det nonverbale sprog, symbol- og billedsprog samt sprogets anvendelsessammenhæng og kulturelle konventioner. Samtidig lægges der vægt på, at børnene er aktive og kreative medskabere af deres egen sprogudvikling. Børn får ikke kun et godt og nuanceret sprog ved at lytte, men også ved selv at udtrykke tanker, følelser og fantasier gennem leg og samtaler med voksne og andre børn.

Målene kan dækkes gennem følgende temaer

Tema- og emneoversigt

- Tema 1: At forstå og blive forstået
- Tema 2: Børn og fortællinger
- Tema 3: Sprog, kommunikation og fællesskab
- Tema 4: Et sprogstimulerende læringsmiljø

Tema 1. At forstå og blive forstået

Det forudsættes, at deltagerne har viden om, hvordan børn lærer sprog (Børns sprogudvikling). På baggrund heraf arbejdes der med, hvordan børns sprogudviklingens forskellige dimensioner kan støttes.

Emne 1. Oplevelse, samspil og sprog

Det lille barn lærer sprog ved at høre og bruge sprog i konkrete sammenhænge. Barnets opgave er at

kombinere lydindtrykket med indtryk fra de øvrige sanser (syn, føle, dufte, smag mv) og med de indre oplevelser som f.eks. vrede, glæde, væmmelse, sult og træthed. På den måde lærer barnet betydningen af ord og begreber og lagrer det lydlige udtryk i hjernen.

Deltagerne arbejder med, hvordan de gennem den daglige kommunikation og tilrettelagte aktiviteter kan bidrage til, at børnene udvikler et godt og nuanceret ordforråd. Dette bør tage udgangspunkt i en konkret vurdering af, hvor børnene er sprogligt og hvad børnene har behov for og interesse i at kunne udtrykke sig om. Derfor bør deltagerne også præsenteres for redskaber til at vurdere børnenes sproglige kunnen. Hvis et sprogtema f.eks. er farver, bondegårdsdyr eller vintertøj kan deltagerne f.eks. præsenteres for et registreringsskema, hvor man kan notere hvad børnene forstår eller kan sige, før der sættes ind med målrettet sprogstimulering. Er der tale om et splitkursus, kan man også foretage en eftermåling for at se, om indsatsen har øget børnenes sproglige kompetencer.

Nærvær og samtale er afgørende for børns sprogudvikling. Børn får mest lyst til at udtrykke sig, når de ved, de bliver lyttet til. Det lille barn, som endnu ikke helt har udviklet et talesprog, har brug for opmærksomme voksne, som forsøger at forstå og viser interesse for, hvad barnet vil sige. Her kan deltagerne diskutere, hvordan betingelserne for at børnene i deres egen daginstitution oplever et sådant nærvær, og hvordan dette eventuelt kan forbedres.

For at sætte ord på verden, må barnet have oplevelser med verden. Ordet cykle giver ingen mening med mindre man har set nogen cykle eller prøvet selv. Eller som en pædagog på en daginstitution i byen fortalte: ” En dag jeg begejstret fortalte om, hvordan jeg legede i skoven som barn, gik op for mig, at mange at børnene ikke anede, hvad en skov var. Det så jeg i deres undrende ansigter. Så tog vi selvfølgelig en tur i Dyrehaven”. Her kan deltagerne – med udgangspunkt i deres egen børnegruppe - diskutere, hvilke oplevelser, deres børn kan have brug for, at daginstitutionen giver dem. Det kan både være i form af aktiviteter uden for som i daginstitutionen.

Oplevelserne alene gør det dog ikke. De skal også fastholdes og sprogliggøres. Visualisering er et godt redskab. Der kan tages billeder eller tegnes og derefter tales om de oplevelser, man har haft sammen. Visualiseringer og fortællinger styrker både barnets hukommelse, ordforråd og evne til at formidle oplevelser. Deltagerne kan med udgangspunkt i, hvad der optager børnene, give eksempler på gode visualiseringsemner til deres egen børnegruppe.

Legen og børneperspektivet er bærende elementer i den styrkede pædagogiske læreplan. Derfor bør deltagerne under dette emne også arbejde med, hvordan forskellige lege kan styrke børnenes sprog. Det kan være kendte lege eller lege, deltagerne selv opfinder og fremstiller materialer til. Det kan f.eks. være et billedlotteri med farver, dyr eller transportmidler eller en leg, hvor børnene skal finde røde, gule, grønne og blå ting på stuen.

Det er også oplagt at inddrage forældrene, f.eks. ved at give dem små billedserier med hjem eller bede forældrene komme med billeder fra noget, der optager deres børn. Lad deltagerne komme med eksempler på, hvordan forældrene kan inddrages.

Emne 2. Sæt ord på følelserne

Deltagerne forudsættes bekendt med, at det lille barn har evnen til både at give udtryk for og aflæse en række grundfølelser som f.eks. glæde, vrede, frygt, ked-af-det-hed, overraskelse og afsky samt betydningen af, at den voksne spejler barnet, følger dets blikretning og har en tydelig gestik. På dette niveau kan den teoretiske viden med fordel udbygges med viden om spejlneuroner og grundfølelser.

Det nonverbale sprog er især knyttet til følelserne, men også til praktisk illustration af begreber som f.eks. oppe og nede, stor og lille og til instruktion af fysiske bevægelser. Det fungerer som et supplement til det verbale sprog og nuanceres livet igennem.

Deltagerne kan arbejde med, hvordan børn kan lære at nuancere deres følelsesudtryk (graduering, f.eks. lidt vred, meget vred) og hvordan de lærer at forstå, give udtryk for og tolke andres følelser. Her kan deltagerne blive præsenteret for forskellige mimelege og humørkortsspil som inspiration til at opfinde flere selv. Det kan f.eks. være en leg, hvor børnene ser billeder og forskellig slags mad og så skal mime om de kan lide det eller ej.

Emne 3. Begreber og abstraktioner

Et begreb er den abstrakte egenskab eller relation, der kendetegner og afgrænser en klasse af ting. Et begreb er således det fællestræk, på hvis baggrund man er i stand til at forstå eller anvende sprogets generelle begreber såsom "rød", "menneske", "frugt" eller "fugle". Børn forstår tidligt hverdagsbegreber. Beder man en 2-årig hente en kop, vil barnet som regel finde koppen også selv om den ser anderledes ud end den, de kender hjemmefra. For at styrke dannelsen af hverdagsbegreber kan man f.eks. lave billedbøger sammen med børnene, hvor man i ugens tilbudsaviser finder grøntsager, frugt, brød osv., klipper dem ud og laver sin egen bog. Deltagerne kan ud fra en vurdering af deres egne børnegrupper lave prøver på begrebsbilledbøger. For de lidt større børn kan man arbejde med mere abstrakte begreber såsom tid, mængder, tal og størrelsesforhold.

Tema 2. Børn og fortællinger

At kunne formidle sine oplevelser er ikke kun et spørgsmål om at have ordene, men også om at kunne strukturere et hændelsesforløb i en tidsrækkefølge. Desuden skal barnet kunne vurdere, hvad det skal fortælle om tid, sted og personer for at en person, der ikke var tilstede, kan forstå historien. Dette er af stor betydning i den moderne familie, hvor medlemmerne som oftest befinder sig på hver sin sociale arena i dagtimerne. Hvis barnet skal kunne dele sine oplevelser i daginstitutionen med forældrene, må det kunne fortælle på en måde, hvor forældrene kan forstå fortællingerne.

En dreng på knapt 2 år havde f.eks. en oplevelse fra en bondegårdstur, som havde gjort et stort indtryk på ham, og som han gerne ville fortælle om. Da han ville fodre en minigris med græs, kom grisen til at bide ham i hånden. Det blev visualiseret gennem tegninger og gav afsæt for en fortælling om drengens oplevelse. Med den visuelle støtte kunne barnet fortælle i en sammenhæng:

Tur -bondegård

Gav gris mad

Gris bed

Av-av hånd

Lad deltagerne komme med deres egne eksempler på oplevelser, de har haft sammen med børnene, som er velegnede til visualisering.

Evnen til at kunne fortælle understøttes af, at børnene hører historier – både dem der læses i bøger og dem, der blot fortælles, f.eks. historier fra de voksnes egen barndom. Deltagerne kan komme med eksempler på gode mundtlige fortællinger og eksempler på børnelitteratur både for de mindste og de større børn. I denne sammenhæng bør man også introducere til ”dialogisk læsning”.

Deltagerne bør også præsenteres for nogle redskaber til, hvordan man kan vælge børnelitteratur, som passer til børnegruppen. For at styrke barnets egen evne til at fortælle og give kreativt udtryk for sine egne forestillinger og fantasier, kan det danne afsæt for at skabe nye historier sammen med barnet.

Når børn leger rolleleg, konstruerer de deres egne fortællinger, og trækker på den kulturelle kapital, de har suget til sig gennem både livet og de fortællinger, de har mødt gennem samtaler, bøger og andre medier. Nisser, trolde, supermand, dinosaurer og tordenvejret i nat bliver i legen sat sammen til børns helt egne historier. Lad deltagerne give eksempler på de historier, børnene har ageret i deres rollelege. De kan eventuelt også hente nogle frem fra deres egen barndom.

Evnen til at fortælle beriger legen, og legen udvikler sproget. Børn i denne aldersgruppe skal som oftest have støtte til at sætte ord på deres historier. Dramatisering af f.eks. eventyr som ”Guldlok og de tre bjørne” eller ”De 3 Bukke Bruse” kan være en god ide for de 0-3 årige, mens ældre børn med et mere udviklet verbalsprog, kan have glæde af fortællekort som igangsætter. Der kan være kort til, hvor handlingen foregår henne (slot, skov, bjerg, fremmed planet ...), hvem det handler om (prinsesse, trolde, Teletubbies, heks, bondemand...) og ting der sker (baby stjæles, uvejr, drage angriber, bilen går i stykker

...). Kortene kan suppleres efter børnenes forslag. Deltagerne kan fremstille en række fortællekort og afprøve dem selv.

Man kan også præsentere deltagerne for nogle digitale muligheder, nu da mange daginstitutioner har iPads. Der er f.eks. Story wheel Lite, som er en digital udgave af fortællekort, hvor børnene kan indtale deres historie med udgangspunkt i de figurer eller hændelser, der vises. Puppet Pals HD er en anden mulighed. I Puppet Pals kan man både vælge og selv kreere figurer og baggrundsscener, man styrer selv tempoet, kan bevæge figurerne og indtale sin egen historie.

Tema 3. Sprog, kommunikation og fællesskab

Sprog læres, bruges og giver mening i et socialt fællesskab. Børns sprog udvikles i dialoger med andre børn og voksne, når de lytter, fortæller, stiller spørgsmål til deres omgivelser og ved at lege med sproget. Deltagerne forudsættes bekendt med udviklingen af barnets kommunikative kompetencer, svarende til AMU-uddannelsen: Børns sproglige udvikling.

Sproget er med til at bære fællesskaber. Vi udveksler meninger og erfaringer, laver aftaler, spørger, svarer, diskuterer, tilretteviser, trøster osv. Sammen med rutiner, traditioner og ritualer er fællesskabets sprog også en kultur og et værdisæt, som vi placerer os selv og andre ind i. Gør eller siger vi noget upassende, reagerer fællesskabet med misbilligelse. Omvendt får vi fællesskabets accept, når vi er i overensstemmelse med dets eksplicite og implicite værdier. Fordi vi gerne vil høre til, være accepteret og værdsatte, retter vi os som oftest til, fordi vi spejler vores egen værdi i fællesskabets reaktioner på os. Det gælder også børn.

Kunststykket består i både at være i rimelig overensstemmelse med fællesskabets kultur og være tro mod sig selv. Nogle fællesskaber er stramme, hvad angår afvigelser, mens andre er mere rummelige, dvs. er mere accepterende i forhold til forskellighed. Lad deltagerne diskutere graden af rummelighed på deres egen daginstitution både ift. de voksne og børnegruppen.

Fællesskabets kultur og rummelighed har betydning for, hvordan vi opfatter os selv, for dannelsen af vores identitet. I denne sammenhæng kan begrebet "selvfortælling" introduceres for deltagerne.

Et barns selvfortælling handler om barnets selvopfattelse og muligheder for at være en del af et fællesskab. Selvfortællingen er en måde at skabe logik og sammenhæng i vores erfaringer og oplevelser. Her påvirkes vi af, hvordan andres fortællinger om os er. En væsentlig pointe er her, at de voksne også skaber fortællinger om børnene, f.eks. "han kan ikke sidde stille". Det både påvirker de andre børns opfattelse af det omtalte barn og barnets selvopfattelse og selvfortælling. Bed deltagerne give eksempler på de fortællinger, de fortæller om børnene – også de mindre smigrende, f.eks. dem om barnet der "altid" tager legetøjet fra de andre, taler grimt til de andre eller sviner med maden. De voksne er rollemønstre for børnene ikke blot i måden vi taler til og om hinanden, men også i de budskaber vi kommer med.

Tema 4. Et sprogstimulerende læringsmiljø

Den styrkede pædagogiske læreplan fastlægger to mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Læringsmiljøet er et samspil mellem mange faktorer: børnegruppen, personalet, fysiske rammer, legeredskaber, spontane og planlagte aktiviteter, rutiner og traditioner.

Aktiviteter, der fremmer børns sproglige udvikling kan fx være sproglege, rim og remser og

historiefortælling, herunder børnenes egne sproglige udtryk, fx deres egne rim og remser, historier.

Aktiviteter med børn kan også være samtale og samspil i øvrigt. Samtalen kan ses som et pædagogisk redskab i sig selv. Samtalen foregår spontant i løbet af dagen, men kan også iscenesættes ved planlagte aktiviteter som fx børneprojekter, temaforløb, samlinger, børnemøder o.a. Man kan også arbejde med billeder fra barnets hverdag, hvor barn og voksen i fællesskab sætter ord på hvad billedet viser, og hvad barnet forestiller sig – eller man kan samtale ud fra barnets tegninger.

Med udgangspunkt i den opnåede viden om børns sprogudvikling arbejder deltagerne med eksempler på, hvordan man kan styrke forskellige aspekter af børns sprog og kommunikation

4. Opgaver og undervisningsmaterialer

Undervisningsministeriet udvikler fortløbende materialer i forhold til læreplanstemaet ”Kommunikation og sprog” og det anbefales, at man som underviser følger retningen og disse ideer til undervisningsmaterialer der kan folde temaerne yderligere ud.

Se <https://www.emu.dk/modul/læreplanstemaet-kommunikation-og-sprog>

I nedenstående ideer til øvelser og opgaver er der særligt lagt vægt på de fire temaer, som er med til at understøtte, at deltageren kommer omkring alle mål i uddannelsen.

Tema 1: At forstå og blive forstået

Emne 1. Oplevelse, samspil og sprog

Opgave 1.1. Registreringsskema

Når man arbejder med børns ordforråd, begrebs - og ordforståelse, kan det være nyttigt med et registreringsskema. Her undersøger man, hvad børnene kan, før man sætter mållinjen ind – og bagefter kan man måle om indsatsen har virket.

Registreringsskemaet registrerer konkrete og målbare facts, f.eks. hvor mange gange siges der hvor mange børn kender farverne, ordene for tøjet i garderoben eller familiemedlemsbetegnelser

Eksempel

Kender barnet farverne!

Førregistrering __ Efterregistrering __

Barnets navn	Rød	Blå	Gul	Grøn
Anne				
Bente				
Carl				
Dennis				

Vælg et sprogområde, som I mener, er relevant at udvikle i Jeres børnegruppe – og udform et registreringskema.

Giv et forslag til, hvordan I vil arbejde med at styrke børnenes sprog på området

Opgave 1.2. Temabilledbøger

Bed deltagerne om at tage tilbudsaviser, ugeblade, saks og lim med og stil følgende opgave:

Vælg et tema. f.eks. kroppen, landskabstyper eller borddækning og klip billeder ud – I må gerne supplere med tegninger.

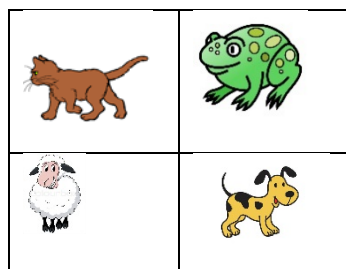
Lav en temabilledbog til børnene

Diskuter, hvordan I gennem daglige aktiviteter også kan støtte børnene sprogligt på det valgte område, f.eks. gennem lege og samtaler.

Opgave 1.3. Lyd-billedlotteri (*Sproglig opmærksomhed – sammenhæng*)

Børnene skal finde det billede, som matcher lyden og lægge det på deres spilleplade.

Fremstil en lille spilleplade med billeder af genstanden, som giver lyd, som børnene kender samt matchende kort (tag en fotokopi og klip dem op)

Opgave 1.4. Tillægsord

Lav en liste over tillægsord, som I mener jeres børnegruppe har brug for at kende og ikke er sikre i, f.eks. lille og stor, tyk og tynd eller blød og hård.

Find illustrationer til ordene – I kan klippe billeder ud af tryksager, finde dem på nettet og printe ud eller tegne dem selv. Sæt billederne op på hver sit kort.

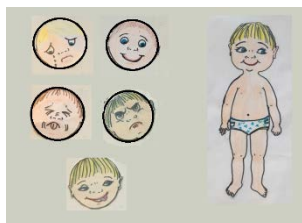
Inden legen startes med en børnegruppe, introduceres børnene for de ord, de ikke kender. Hvordan vil I gribe det an! Hvilke ord, kan der være tale om!

Til fremlæggelsen afprøver I legen med holdet som ”børnegruppe”.

Emne 2. Sæt ord på følelserne

Opgave 1.5. Humørkort –sæt ord på følelserne

Deltagerne skal have et sæt humørkort, som illustrerer grundfølelserne: glæde, vrede, overraskelse, bange, ked af det, afsky/væmmelse og interesse/nysgerrighed. Hvis målgruppen er de største børnehavebørn, kan det evt. suppleres med følelser som skam, skyld, surhed eller irritation. Meningen er, at børnene får nogle spørgsmål f.eks. der er en der tager din bamse fra dig, hvad bliver du så – barnet viser sandsynligvis grundfølelsen (vred eller ked) og siger måske ordet, den voksne og de andre børn spejler udtrykket. Barnet skal nu finde det rigtige ansigt og lægge på figuren.

Opgaveformulering:

Fremstil en figur med et neutralt ansigtsudtryk og en række ansigter med forskellige følelser, som kan lægges på figurens ansigt.

Hvordan vil I sikre jer, at alle børn kan identificere udtrykkene?

Forbered 5-10 spørgsmål, som passer til Jeres børnegruppe, f.eks. Hvordan ser du ud, hvis du spiser en citron? Kan du finde det ansigt, der passer til?

Til fremlæggelsen opføres materialet med holdet som ”børn”

Opgave 1.6. Hvordan jeg følte, da...

I denne opgave fremstiller deltagerne samtalemateriale til børn omkring, hvordan oplevede emotionelt betydningsfulde begivenheder, f.eks. "kan du huske, da du faldt af gyngen ude på legepladsen" eller "da Sofie kom tilbage i børnehaven efter ferie". Dette styrker både børns hukommelse og evnen til, at sætte ord på "hvem er jeg". Samtalearkene kan udfyldt samles til barnets egen bog – og forældrene kan med fordel også bidrage. Sammen med samtalearkene skal der være en række grundfølelseskort, som barnet kan vælge mellem og som derefter sættes ind.

Opgaveformulering

Find en række episoder fra børnenes oplevelser i daginstitutionen, som kan være velegnede til at samtale om, hvordan børnene reagerede eller følte i forskellige situationer.

Giv desuden eksempler på, hvilke samtaler, der kan udspille sig omkring den enkelte episode.

Emne 3. Begreber og abstraktioner

Opgave 1.7. Find fejlen (begrebsforståelse)

Vælg en aldersgruppe

Find billeder af 3 ting, som passer sammen, og en ting som ikke passer sammen med de 3 andre, f.eks. æble, banan, vindruer og en burger. Børnene skal finde ud af, hvad der ikke passer.

Lav mindst 3 eksempler

Opgave 1.8. Hvor mange skal vi bruge (tal- og mængdeforståelse)

Fremstil et antal børnefigurer og nogle genstande, som skal fordeles mellem børnene, f.eks. 5 børn og 5 krus.

Ideen med legen er, at børnene først skal give, hvert barn f.eks. et krus og bagefter tælle børn og krus. Er det lidt større børn, så skal de måske have 2 af noget.

Vælg en aldersgruppe og fremstil tællematerialer

Overvej, hvordan I vil præsentere opgaven for børnene

Opgave 1.9. Oppe og nede (relative begreber)

Opfind 3 fysisk betonedede lege, som kan give børnene forståelse af begreber som oppe og ned, over og under, inde og ude mv.

Legen skal vises eller afprøves i plenum.

Tema 2: Børn og fortællinger

Opgave 2.1. Fortællestruktur og tekstforståelse

Lav en lille billedhistorie (fotos eller tegninger) med 3-5 billeder.

Få billeder, hvis børnene er små, flere til de større. Er det små børn, bør det handle om noget, der er selvoplevet af børnene. Klip billederne op.

Ideen er, at børnene skal finde ud af i hvilken rækkefølge billederne skal ligge (læseretning og narrativ forståelse).

Billedhistorien afprøves og evalueres i plenum med de øvrige holddeltagere.

Opgave 2.2. Visualisering af oplevelser

Vælg en oplevelse, du har haft sammen med et eller flere børn, som er velegnet til visualisering. Kriterierne er at

- Oplevelsen skal være betydningsfuld for barnet/børnene
- Barnet/børnene har endnu ikke ordforrådet til at fortælle om oplevelsen
- Barnet/børnene har brug for støtte til fortællestrukturen (det narrative)

Lav et forslag til visualisering, evt. blot i tegnet skitseform

Opgave 2.3. Fortællekort

Fortællekort kan være udformet efter forskellige principper:

- Kort som giver visuel støtte til en bestemt historie
- Kort som holder sig inden for en bestemt "genre", men hvor børnene selv skal digte historien, f.eks. heks, prinsesse, drage
- Kort, som med "tilfældige" billeder udfordrer fantasien og igangsætter til at digte sin helt egen historie

Fremstil 5-10 fortællekort efter et af de tre principper.

Tema 3. Sprog, kommunikation og fællesskab

Opgave 3.1.

Cases:

1. Der er travlt i børnehaven for stuepædagogen er syg. Du er alene med 14 børn. Mange er forkølede og skal have hjælp med at pudse næse. Søren kommer pludselig farende hen til dig og råber: "De vil ikke lege med mig, og hver gang jeg går ind i puderummet, begynder de bare at kaste alle puderne efter mig, så det gør ondt. De er fandeme dumme"
2. Fem børn sidder ved et bord og tegner feer og prinsesser. Jacob fortæller pludselig, at hvis han var en prins, så ville han ride til Disneyland og køre med den store Mickey Mouse-rutchebane. Nu begynder alle børnene at fortælle i munden på hinanden, hvad de gerne vil i Disneyland. Jens råber rigtig højt, at han sgu ikke gider køre i rutchebane. Han vil meget hellere køre på sin nye BMX-cykel.

Med tanke for, at Søren og Jens fortsat skal kunne føle sig som en positiv del af fællesskabet, hvordan vil I så tackle de to situationer.

Hvad vil I svare børnene, skriv Jeres svar ordret ned

Hvad kunne I føle Jer fristet til, men absolut ikke bør sige?

I må gerne komme med flere bud.

Opgave 3.2.

Case:

Der er desværre opstået en række negative fortællinger om Sofie (4 år) i børnehaven: Hun tør ingenting, er enormt pivet, tåler ikke kritik og skal altid hænge på de voksne. Sofie siger om sig selv: "jeg tør ikke", "de andre børn kan ikke li' mig", "jeg kan heller ikke gøre noget rigtigt".

Kom med eksempler fra jeres egen daginstitution på de negative historier, der kan være opstået om bestemte børn.

Hvad vil I gøre for at undgå, at barnet får et negativt syn på sig selv og for, at der også opstår positive historier i fællesskabet om barnet (brug casen eller jeres egne eksempler)

Tema 4. Et sprogstimulerende læringsmiljø

Opgave 3.1.

Se jeres noter og materialer fra kursusdagene igennem og overvej, hvilke ideer og aktiviteter I vil realisere i Jeres daginstitution.

- Hvorfor tror I børnene vil have nytte og glæde af det, I har valgt?
- Hvordan vil I præsentere det for Jeres kolleger, og hvordan vil I inddrage dem?

Opgave 3.2.

Opgaven er ment som en opsamlingsopgave for hele kurset. I den styrkede pædagogiske læreplan indgår begrebet læringsmiljø som et centralt begreb – her handler det om et læringsmiljø, som stimulerer børns sprog og kommunikation.

Lav en planche som fortæller, hvad der skal til for at sikre et godt læringsmiljø omkring børns sprogudvikling. I skal komme ind på følgende

- Kommunikationen mellem børn og voksne og børnene imellem
- De oplevelser og aktiviteter, børnene tilbydes
- Det fysiske miljø
- Det æstetiske miljø

5. Litteraturliste mv.

På emu.dk findes fortløbende forskningsresultater, publikationer, undervisnings- og inspirationsmaterialer, som er udviklet som understøttende materiale generelt til den styrkede pædagogiske læreplan, men også i forhold til læreplanstemaet: *Kommunikation og sprog*
Se <https://www.emu.dk/modul/den-styrkede-p%C3%A6dagogiske-l%C3%A6replan>

Derudover anbefales følgende litteratur og hjemmesider til inspiration til bevægeaktiviteter for forskellige målgrupper:

Bøger og artikler:

Caroline Liberg og Louise Bjar: Børn udvikler deres sprog, Saxo

Helle iben Bylander og Trine Kjær Krogh: Samtale er guld. Kommunikation og sprog i børnehøjde, Dafolo 2018

Kjeld Fredens: Læring med kroppen forrest; Gyldendal

Kirsten Mark: Pædagogers arbejde med sprog og billeder, Gyldendal

[Lotte Salling](#): Leg sproget frem- med rim, remser og bevægelse, Saxo

Dorthe Bleses, Anders Højen og Mette Kjær Andersen, Line Dybdal og Karen Sehested: Sproget kan styrkes rapport om effekten af sprogindsatserne spell og fart på sproget i danske dagtilbud, Center for Børnesprog, Syddansk Universitet

Joachim Bauer: Hvorfor Jeg Føler Det, Du Føler, Borgen

Dorthe Bleses, Anders Højen, Peter Jensen, Line Dybdal og Thomas Lind Andersen: Metaanalyse af pædagogiske indsatser til at styrke det sproglige læringsmiljø for 0-5 årige børn, Trygfondens Børneforskningscenter, Rambøll, feb. 2017

Ditte Alexandra Winther-Lindqvist, Charlotte Ringmose, Peter N. Allerup: Kvalitet i det sproglige læringsmiljø i børnehaven, Publikation; Institut for læring, Aarhus universitet.

Netsteder:

<https://vpt.dk/dagtilbud/sadan-haenger-motorik-og-sprog-sammen>

<https://www.emu.dk/omraade/dagtilbud/fag/kommunikation-og-sprog>

<https://sprogind.dk/>

<http://dcum.dk/artikler-og-debat/boerns-sprogstimulering-i-praksis>

<http://www.sprogogleg.dk/shop.html>

<http://nlp-enneagrammet.dk/de-7-grundfoelelser/>